

پیامبران بومی گرای ایران در سده‌های آغازین اسلام

شورش‌های دهقانی و زردشتی‌گری محلی

باتریشیا کرون

www.ketab.ir

ترجمه

کاظم فیروزمند

سرنشانه:	کرون، پاتریشیا، ۱۹۴۵-۲۰۱۵ م. Crone, Patricia
عنوان و نام پدیدآور:	پیامبران بومی گرای ایران در سده‌های آغازین اسلام: شورش‌های دهقانی و زردشتی گری محلی / پاتریشیا کرون؛ ترجمه کاظم فیروزمند
مشخصات نشر:	تهران، نشر نامک، ۱۴۰۳
مشخصات ظاهری:	۷۴۴ ص، مصور
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۶۷۲۱-۷۰-۵
وضعیت فهرست‌نویسی:	فیا
یادداشت:	عنوان اصلی: The Nativist prophets of early Islamic Iran, ©2012
یادداشت:	نمایه
موضوع:	اسلام - ایران - تاریخ، Islam - Iran - History
موضوع:	ایران - دین - تاریخ، Iran - Religion - History
شناسه افزوده:	فیروزمند، کاظم، ۱۳۲۷-۱۴۰۲، مترجم
رده‌بندی کنگره:	۱۳۹۶ پ ۹ ک ۱۵/۴ BP
رده‌بندی دیویی:	۲۹۷/۹۱۶۵۵
شماره کتاب‌شناسی ملی:	۴۶۳۴۱۷۵

این کتاب ترجمه‌ای است از:

The Nativist prophets of early Islamic Iran
Cambridge University Press, ©2012

naamak.publication@gmail.com

naamak.publication

@naamakpublication

تلفن: ۶۶۴۱۷۶۳۶

پیامبران بومی گرای ایران در سده‌های آغازین اسلام

شورش‌های دهقانی و زردشتی گری محلی

پاتریشیا کرون

ترجمه کاظم فیروزمند

ویراستار: کوثر حبیبی

حروفچین: حمید سناجیان

اصلاح و کارگذاری نقشه‌ها: مصطفی ذکریاپور

شمارگان: ۵۰۰ نسخه؛ چاپ دوم، ۱۴۰۳

چاپ و صحافی: تاجیک

قیمت: ۷۰۰ هزار تومان

ISBN: 978-600-6721-70-5

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۷۲۱-۷۰-۵

تمامی حقوق این اثر برای نشر نامک محفوظ است

تکثیر یا تولید مجدد آن کلاً و جزئاً، به هر صورت (چاپ، فتوکپی، انتشار الکترونیکی و صوتی)

بدون اجازه کتبی ناشر ممنوع است و پیگرد قانونی دارد

مرکز پخش: ماه مهر ۶-۱۴۰۵، ۶۶۴۷۷۴۰۵، داخلی ۱

سخن مترجم

پروفسور پاتریشیا کرون، استاد ارشد انستیتوی پژوهش‌های پیشرفته دانشگاه پرینستون که در سال ۱۳۹۴ از دنیا رفت، در کشور ما ناشناخته نیست. پیش از این دکتر مسعود جعفری جزئی اثر استاد مقنّع و سپیدجامگان، تاریخ اندیشه سیاسی در اسلام جوامع ماقبل صنعتی را به فارسی درآورده که در شناساندن استاد نقش اساسی داشته است.

برای نگارنده اهمیت اولیه اثر حاضر در این است که پژوهش در نخستین سده‌های تاریخ ایران پس از ورود اسلام است و این دوره بسیار مهم و بسیار کم‌شناخته را برمبنای آخرین اسناد و متون معتبر موجود، اهم از متون قدیم اولیه و متون بعدی مرتبط در زمان‌های گوناگون، شناسایی کرده و پژوهشی انتقادی ارائه داده است که می‌توان گفت دست‌کم در ایران، همه یا اکثر آثار ناظر بر این دوره را منسوخ می‌کند.

در این اثر، خواننده با تاریخ ایران در سطح نخستین آن، و عمدتاً در سطح روستایی آن تماس می‌گیرد. پروفسور کرون فاکتورها و فاکت‌های اساسی تاریخ چهار سده نخستین ایران بعد از اسلام را شناسایی و معرفی کرده است که همه حوادث تاریخی ایران از آن زمان تا روزگار معاصر را می‌توان براساس آنها تحلیل و شناسایی کرد. به این معنی، برآیند این پژوهش تاریخی، شرح هویت‌یابی ایران و

ایرانیان است و لایه‌های متفاوت رویدادهای این عصر را تشریح می‌کند و به این سبب است که اثری در باب ایران‌شناسی و اسلام‌پژوهی ما، پژوهشی تاریخی در یهودیت و مسیحیت و آیین زرتشت و به‌طور کلی ادیان ایرانی و طریقت‌های گنوسی و سرانجام نگاهی جامعه‌شناختی است.

در اثری با چنین پیچیدگی و چندلایگی تاریخی، و در نگاه به دین اسلام در دوران اولیه‌اش، دور نیست که لغزش‌ها و ابهام‌های خاصی پدید آید. پروفیسور کرون نیز در عین حال که پژوهش تاریخی را استادانه به انجام رسانده است، در بعضی موارد، در شناسایی دین اسلام و به‌خصوص حقایق اولیه آیین تشیع نقایصی در سخن او مشهود است و نمی‌توان از او انتظار داشت که در این تفصیل و وسعت بتواند همه حقایق اساسی دین اسلام را به‌درستی دریافت و تفهیم کند.

از خواننده انتظار می‌رود در ضمن مطالعه کتاب حاضر همواره این نکته را مدنظر داشته باشد و مواردی از این گونه را صرفاً ناشی از نحوه معرفت دینی مؤلف و ناآشنایی او به مضامین اولیه تشیع بدانند.

فهرست

۱۷	پیش‌گفتار
۲۲	نقشه‌ها
۲۳	۱ درآمد
	یک. قیام‌ها

الف. غرب ایران

۵۹	۲ جبال: سندباد، مسلمیه
۷۷	۳ آذربایجان: بابک
	ب. شرق ایران

۱۱۹	۴ خراسان: سرخ جامگان، خداشیان، راوندیان، حارثیان
۱۳۹	۵ سُغد و ترکستان: اسحاق
۱۵۱	۶ سُغد: المقنّع و سپیدجامگان
۱۹۷	۷ جنوب شرقی ایران: به‌آفرید، اُستاد سیس، و یوسف بَرم
۲۱۷	۸ ماهیت قیام‌ها
۲۴۱	۹ پیامد

دو. دین

الف. بازسازی باورها

۲۵۷	۱۰ خدا، هستی، معاد
۲۹۵	۱۱ حلول
۳۰۹	۱۲ تناسخ
۳۳۳	۱۳ خوی، سازمان، و خصلت کلی

ب. خرم‌دینان و آیین زرتشتی

- ۱۴ خرم‌دینی در منابع پیش از اسلام ۳۶۷
- ۱۵ زرتشتی‌گری محلی و رسمی ۴۱۵
- ۱۶ زرتشتی‌گری محلی و رسمی در میان عوام ۴۸۵

سه. زنان و اموال

- ۱۷ «شراکت در زوجه» ۵۰۹
- ۱۸ آرمان شهر و آخرتِ مزدکی ۵۷۱

چهار. فرجام

- ۱۹ دین ایرانی در برابر اسلام و در درونِ آن ۵۸۷
- پیوست ۱. شارون و خدایشیه ۶۳۷
- پیوست ۲. دیدن‌گرن دربارهٔ مراسمِ عروسیِ میتراپی بابک ۶۴۱
- آثار ذکر شده و کوتاه‌نوشت‌ها ۶۴۵
- نمایه ۶۶۳